

Ministerie van Justitie en Veiligheid en rechtsbescherming
t.a.v. de heer Mr. F.B.J. Grapperhaus en de heer drs. S. Dekker

Datum
Utrecht, 11 november 2020

ons kenmerk
20.02987

contactpersoon
Ernst Radius, adviseur Sociaal Werk Nederland, radius@sociaalwerk.nl, 0622073506

Onderwerp
Reactie van Sociaal Werk Nederland op de brief "Naar een veiliger samenleving" (nr. 626, 28 684).

Geachte heer Dekker en geachte heer Grapperhaus,

In reactie op de brief [Naar een veiliger samenleving, nr. 626, 28 684](#) wil Sociaal Werk Nederland graag enkele aanbevelingen meegeven aan u beiden, aan premier Rutte en de andere bewindslieden die zich bezighouden met de coronacrisis, de veiligheid en de jeugd.

De jeugd van Nederland helpen om veilig op te groeien en hun talenten te benutten: dat is ons dagelijks werk en daar ligt ons hart. Vanuit onze expertise over jongerenwerk, kinderwerk en breed sociaal werk doen we dat in [alle Nederlandse gemeenten](#).

Nederland heeft zo'n 2.000 jongerenwerkers. Met een veelvoud aan jongerenwerkers zouden veel meer jongeren zich veiliger en beter gezien voelen in hun wijk. Met extra jongerenwerkers, buurtcoaches en straatpedagogen zouden we een nog grotere impact kunnen hebben en nog vaker een positief tegenwicht kunnen bieden tegen uitval, ondermijning en radicalisering. Want dat is wat jongerenwerkers dagelijks doen; in constructieve samenwerking met wijkteams, de politie, Halt en het onderwijs. Juist omdat jongerenwerkers aansprekende rolmodellen zijn kunnen ze jongeren ook aanspreken op ongewenst gedrag en positief stimuleren.

Aanbevelingen rond vier urgente issues

In de aanloop naar de begrotingsbehandeling van Justitie en Veiligheid geeft Sociaal Werk Nederland minister Grapperhaus en minister Dekker graag nog enkele urgente aanbevelingen mee.

Dat doen we niet alleen als brancheorganisatie sociaal werk waaronder het jongerenwerk valt, maar natuurlijk ook namens al die jongerenwerkers die in – veelal de zwakste buurten – soms 24/7 klaarstaan voor tienduizenden jongeren in Nederland. We vragen u om met ons in gesprek te gaan en gebruik te maken van initiatieven die al gestart zijn.

We haken aan bij de volgende 4 punten in uw brief:

1. U stelt dat geweld en ongeregelheden als gevolg van coronamaatregelen moeten worden aangepakt met een mix van preventieve en repressieve maatregelen.
2. U wilt voorkomen dat in een volgende zomerperiode opnieuw ongeregelheden uitbreken als gevolg van beperkende coronamaatregelen voor rondhangende jongeren.
3. Een ander maatschappelijk vraagstuk in buurten is het toenemend wapenbezit en het aantal steekincidenten onder (ook heel jonge) jongeren. Hier moeten repressie en preventie samengaan, te beginnen bij het versterken van de sociale cohesie.
4. Jongeren zijn steeds vaker te vinden in het digitale domein. Problemen en gevaren kunnen daar vroeg worden gesignaleerd. Dat vraagt wel om digitale wijkagenten, stelt u.

Sociaal Werk Nederland adviseert u het volgende:

Ad. 1 en 2

U constateert terecht dat er door de coronamaatregelen voor jeugd en jongeren veel minder mogelijkheden zijn om in hun vrije tijd en in vakanties ontspanning te vinden in hun buurt. Er zijn ook te weinig geschikte locaties voor jongeren. U stelt terecht dat activiteiten voor een deel van deze jongeren preventief kunnen werken, mits die activiteiten goed aansluiten bij de belevingswereld van deze jongeren.

Opmaat: aandacht voor jeugd en jongeren in lage SES-wijken

Wij horen zowel ministers als de minister-president in debatten zeggen dat zij 'de jongeren zelf graag willen betrekken' bij de aanpak van de corona-uitbraak en de ondermijningsproblemen waarmee de samenleving nu wordt geconfronteerd.

Ons inziens ontbreekt daarbij nog een essentiële groep jongeren: de jongeren uit wijken met een lage sociaaleconomische status (SES). En dat zijn nou juist de jongeren die vaak ook zonder corona al minder meekrijgen van thuis, die minder kansen hebben op een goede opleiding en meer moeite hebben om werk te vinden. Dat maakt hen bovendien gevoeliger voor ondermijnende activiteiten en radicalisering, dan veel van hun leeftijdgenoten. Anders gezegd: jongeren die van huis al weinig kansen krijgen, worden wederom niet gehoord.

De 2.000 jongerenwerkers in Nederland zijn dagelijks in contact met deze jongeren, en weten hen te bereiken op straat, op school en in het wijkcentrum.

Jongerenwerkers zijn graag bereid om namen te leveren van jongeren die voor ambtenaren misschien moeilijker te bereiken zijn, zodat ook deze groep jongeren wordt gehoord en betrokken.

Wij vragen u om een gesprek te initiëren met deze jongeren en 'hun' jongerenwerkers.

Zomersportchallenge

Sociaal Werk Nederland heeft in mei 2020 aan vijf ministeries een voorstel gedaan om onder de noemer 'Zomersportchallenge', samen met de Johan Cruyff Foundation en de Krajicek Foundation, extra activiteiten voor jongeren te ontwikkelen in de buurten waarin ze wonen. Helaas is dit voorstel toen niet gehonoreerd.

Het belang van iets als deze Zomersportchallenge is sindsdien echter niet afgenomen, integendeel. Bij deze dienen wij dit voorstel voor een landelijke Zomersportchallenge daarom opnieuw in.

Wat deze drie partijen nodig hebben om dit kansrijke initiatief alsnog te realiseren is voldoende budget voor de inkoop van uren voor buurtsportcoaches, jongerenwerkers en de begeleiding van

vrijwilligers in de vakantieperioden. Maak gebruik van de infrastructuur die Nederland al heeft vanuit sociaal werk/welzijnswerk/jongerenwerk en buurtsportcoaches, plús de Cruyff Courts en Krajicek Playgrounds. Sterker nog: koppel gezondheid hieraan, samen met de aanpak Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG). Stel een extra budget beschikbaar van € 1.060.000, = voor wijkgerichte sport- en welzijnsactiviteiten voor jongeren van 12 tot 23 jaar gedurende de zomer van 2021. Gebruik daarvoor de noodfondsen en eventueel een deel van het budget van de zomerscholen voor 2021.

Gezien de krappe financiële situatie van gemeenten is extra budget keihard nodig. Inzet van jongerenwerkers en buurtsportcoaches werkt preventief, en heeft bovendien een positief effect op de jongeren zelf, de buurt en de samenleving als geheel. Het rijk zal gemeenten in de positie moeten brengen om dit daadwerkelijk te kunnen doen.

Extra ondersteuning voor vso- en mbo-leerlingen

Wij wijzen u in het kader van het voorkómen van coronaschade en een nog grotere kloof tussen lager- en hogeropgeleiden ook op de noodzaak om jongeren op vso- en mbo-niveau te helpen. Deze jongeren worden ernstig belemmerd in hun opleiding: zij zijn niet goed in staat om online lessen te volgen en huiswerk te doen.

We vragen extra inzet om deze jongeren te bieden wat zij nodig hebben en schooluitval te voorkomen.

Mbo-stages en kansen voor deze jongeren

Daarnaast vragen leerlingen van beroepsopleidingen om praktijkstages die er nu niet zijn. Wij willen voor hen meer goede stageplekken regelen. Dat kunnen we doen door lokaal samen op te trekken met het onderwijs en het bedrijfsleven en activiteiten te organiseren voor en vooral ook mét jongeren.

Wij vragen u ons hierin te steunen zodat wij ook met kleinere gemeenten pilots kunnen realiseren. Er hebben zich al gemeenten aangemeld die zich hiervoor willen inzetten.

Ad. 3

U streeft rond veiligheid in buurten en aanpak van ondermijning naar:

- * sterke veiligheidscoalities tussen politie en boa's, omdat dankzij hun oor- en oogfunctie in de wijk dreigende of gewelddadige situaties kunnen worden voorkomen*
- * meer politie in de wijk*
- * meer netwerken met de verschillende partijen om op lokaal niveau wanordelijkheden te voorkomen*
- * meer risicojongeren met effectieve interventies bereiken en daardoor zichtbaardere maatschappelijke effecten realiseren*

Sociaal Werk Nederland vraagt minister Grapperhaus daarbij ook gebruik te maken van bestaande initiatieven rond preventieve aanpak van ondermijning.

Het gaat om diverse initiatieven waarin de samenwerking reeds wordt gezocht tussen gemeenten (politie), onderwijs, midden- en kleinbedrijf en sociaal werk/jongerenwerk om jongeren weerbaarder te maken tegen criminele activiteiten en de druk vanuit illegale (wijk)circuits.

Stop het wapenbezit én de angstcultuur onder jongeren

Minister Dekker heeft het *actieplan Aanpak wapenbezit* gestart voor de aanpak van steekwapens onder jongeren. Ook hier gaat hij uit van een preventieve én een repressieve aanpak en benoemt hij de verschillende partijen die hierbij zouden zijn betrokken waaronder het jongerenwerk.

Jongerenwerkers van onze lidorganisaties hebben onlangs de [landelijke campagne #NoShank](#) gelanceerd om de angstcultuur en het wapenbezit bespreekbaar te maken onder jongeren. Ook hebben zij aangegeven hierover én over de onderliggende oorzaken voor de angstcultuur en de urgentie van een sterke sociale basis in buurten in gesprek te willen gaan met het kabinet.

Immers: naast politie en boa's zijn [juist jongerenwerkers](#) de ogen en oren op straat en in de buurt. Zij weten wat er leeft onder jongeren en spreken hen aan; ze werken veelal samen met boa's en politie. Sociaal Werk Nederland merkt op dat noch de beroepsvereniging van jongerenwerkers (BVJONG) noch Sociaal Werk Nederland is betrokken bij dit actieplan *Aanpak wapenbezit*. **Wij zouden graag alsnog aansluiten bij dit actieplan en verzoeken de minister hiervoor het initiatief te nemen.**

Politie NL, Halt en Sociaal Werk Nederland: samenwerking en weerbaarheid

Sociaal Werk Nederland heeft samen met de Politie en Halt het landelijke initiatief gestart om de weerbaarheid van jongeren te vergroten.

We richten ons hierbij op drie pijlers in de buurt: meer en betere informatie voor de jeugd over weerbaarheid, het komen tot gedeelde normen en waarden vanuit ieders professionaliteit en het versterken van de lokale samenwerking tussen wijkagenten, jongerenwerkers en Halt-medewerkers.

Afhankelijk van het aantal coronabesmettingen en de maatregelen om de gevolgen ervan te beteugelen trappen we begin 2021 af met een inspiratiebijeenkomst in Helmond; vervolgens gaan we door in meerdere gemeenten.

Wij vragen u dit initiatief te ondersteunen, samen met uw collega's van BZK en de andere betrokken ministeries.

Stop de ondermijning: breder aanpakken

De Ministers van Justitie en Veiligheid willen voorkomen dat jongeren afglijden naar de criminaliteit en daardoor de (lokale) samenleving verder ondermijnen.

Minister Grapperhaus heeft acht gemeenten gefaciliteerd voor een preventieve aanpak.

Sociaal Werk Nederland vraagt u om dit aantal uit te breiden; niet alleen naar grote gemeenten want ook kleinere gemeenten kampen met deze problemen.

Ad. 4

Online samenwerken: de veilige wijk digitaal; wijkagenten én jongerenwerkers

Vrijwel alle jongerenwerkers werken nu ook online. Ze ontwikkelen en gebruiken games naast het fysieke voetbalveld; ze werken via WhatsApp, Instagram enzovoort. Zo leggen ze contact met jongeren, volgen groepen, signaleren ontwikkelingen in buurten en geven voorlichting.

Sociaal Werk Nederland stelt voor om samen met NJi en jongerenwerk deze kennis en ervaring te delen met onder andere politie, boa's en gemeenten. We kunnen hiervoor de handreiking "online jongerenwerk" die in 2019 is ontwikkeld met het NJi geschikt maken voor partners als politie en boa's.

Tot slot: als Sociaal Werk Nederland gaan we graag met u en uw collega's in gesprek om ook in deze moeilijke tijden de Nederlandse jeugd meer zicht te bieden op een kansrijke toekomst.

Met vriendelijke groet,
namens Sociaal Werk Nederland,

Eric van der Burg
Voorzitter

c.c. Vaste commissie van J en V